

30 de ani în slujba științelor medicale în limba maternă

Rezumat – Trecut, prezent, viitor

Treizeci de ani – din cele peste 160 de ani de existență. Au trecut treizeci de ani de la renașterea Societății Muzeului Ardelean, prestigioasă societate științifică, care a fost reînființată după o pauză forțată de patruzeci de ani.

Societatea Muzeului Ardelean (SMA) a fost înființată la inițiativa și cu sprijinul contelui Imre Mikó în anul 1859, cu scopul de a cultiva domeniul științific în limba maternă (maghiară), considerând acest deziderat o condiție esențială a propășirii în viitor. Această Societate, considerată și Academia de Științe a Ardealului, cu infrastructura sa în dezvoltare continuă și cu colecțiile sale științifice valoroase a constituit un sprijin solid pentru înființarea Universității de Științe din Cluj în urmă cu 150 de ani, în anul 1872. Prin activitatea profesorilor de elită ale acestei universități, în colaborare cu SMA au fost puse și bazele unui învățământ superior medico-farmaceutic. Printre asociațiile profesionale înființate în acea vreme s-a aflat Asociația Medicală și a Științelor Naturii. Apoi, prin unirea forțelor proprii ale SMA cu cele ale Universității, în cadrul SMA, a fost înființată în anul 1906 Secția Medicală (SM). Această secție a desfășurat o activitate bogată, organizând periodic manifestări științifice în diferite localități, având un rol important în popularizarea rezultatelor științifice recente, inclusiv ale celor autohtone. Îndeplinirea acestui rol a servit și publicarea periodică a volumelor Buletinului Științific ale SM. După încetarea forțată a activității Universității (înființate în 1872) în urmă cu o sută de ani, la mijlocul secolului XX. a fost ordonată și încetarea activității SMA de către regimul dictatorial comunist.

După căderea dictaturii în anul 1989 s-a deschis calea spre reorganizarea activității SMA, pe baze noi, moderne. Pentru a înlătura toate greutățile, împotrivirile a urmat o muncă asiduă, entuziastă, chiar și în lipsa aproape totală a infrastructurii de odinioară.

În anul 1945 secția maghiară a învățământului medical de la Universitatea din Cluj a fost mutată la Târgu-Mureș, alături de care în 1948 s-a înființat și învățământul farmaceutic. Pe existența acestui învățământ medico-farmaceutic

în Târgu-Mureș s-a bazat decizia ca, după reluarea activității, sediul Secției Medicale a SMA să fie în acest oraș.

În anul 1990 reînființarea Secției Medicale a avut loc prin participarea entuziastă, activă a medicilor și farmaciștilor maghiari din Ardeal. Deja în primul an de activitate – 1991 – s-a reușit organizarea primei sesiuni științifice, la Odorheiul Secuiesc. S-a continuat și editarea publicației științifice proprii (în limba maghiară), sub denumirea de *Buletin de Științe Medicale (BȘM, Orvostudományi Értesítő, Bulletin of Medical Sciences)*, volumul 64, în care au fost publicate lucrările prezentate la sesiune. În continuare au văzut lumina tiparului și o serie de alte publicații, tratând istoricul SMA, respectiv SM, urmărind scopul de a informa generațiile noi, tinere, ca și un îndemn pentru consolidarea viitorului.

Reorganizarea activității în etapa nouă a vizat constituirea aparatului de conducere a SM, formularea regulamentului de funcționare. Un moment important a fost gășirea unui spațiu/sediu pentru biroul operativ al Secției Medicale, având în vedere volumul mare de activitate administrativă, fiind vorba de secția cea mai numeroasă (în decursul anilor efectivul ajungând la aproape o mie de membri) a SMA. Pe parcurs acest birou a fost dotat și cu sistem informatic adecvat și pentru funcționalitatea operativă a fost obținută ștampilă proprie a Secției, respectiv cont bancar propriu. De la începutul activității în centrul atenției a fost organizarea sesiunilor științifice anuale în localitățile mai mari ale Ardealului, cu o populație maghiară compactă. În paralel s-a acordat atenția cuvenită și modernizării, respectiv acreditării (la CNCISIS) a revistei BȘM. În prezent revista este inclusă în numeroase baze de date internaționale (BDI). Apreciind rolul activ al farmaciștilor în activitatea Secției, denumirea acesteia a fost modificată în *Secția de Științe Medicale și Farmaceutice (SȘMF, Section of Medical and Pharmaceutical Sciences of the Transylvanian Museum Society)*.

În decursul anilor s-au dezvoltat relațiile de colaborare externă ale SȘMF, anual au fost invitați specialiști cu renume internațională de origine maghiară, care prin prezentările lor valoroase (plenare, cursuri de perfecționare) au contribuit la ridicarea nivelului profesional al sesiunilor științifice. Colaborările în multe cazuri au condus și la realizarea de proiecte comune. S-au pus bazele unor proiecte și pentru tinerii specialiști pentru perfecționare și cercetare, respectiv pentru publicarea unor cărți de specialitate în limba maghiară. S-au creat premii speciale pentru a onora unele rezultate profesionale de excepție, respectiv pentru merite deosebite în susținerea activității SȘMF, ca Premiul Lencsés György – Ars Medica, precum și Premiul Csögör Lajos. Totodată se acordă premii și pentru studenții eminenți.

Ne aflăm în al doilea an de când pandemia a anihilat relațiile personale prin contacte directe. Din acest motiv nu am putut organiza sesiunea științifică jubiliară de „30 de ani” în anul 2020. Sperăm însă că vom putea trece și peste această grea încercare și prin elanul nostru vom putea continua activitatea noastră organizatorică, cultivarea științelor medicale în limba noastră maternă, conform tradițiilor seculare ale SMA. O datorie importantă pentru viitor constituie antrenarea în această activitate a tinerilor specialiști în vederea asigurării schimbului de mâine. Trebuie să avem o grijă deosebită pentru publicarea rezultatelor cercetării în limba maternă, susținând revista noastră acreditată de mare tradiție, urmând să apară volumul 95. Aceste speranțe ne călăuzesc în activitatea viitoare în al patrulea deceniu de la reluarea activității. Ne obligă moștenirea trecutului, totodată viitorul necesită o reînnoire permanentă.

În privința păstrării tradițiilor noastre trebuie să constituie exemplu de urmat activitatea depusă de foștii noștri profesori, care s-au aflat și la conducerea Secției Medicale cu merite deosebite, ca regretatul profesor: *Puskás György, Pap Zoltán, Feszt György, Kovács Dezső*. Tuturor acestora le păstrăm cu recunoștință amintirea.

Credem că „*cine are trecut, va avea și viitor*”.

Decembrie 2021

Gyéresi Árpád